

INTERCULTURELE NLP

WAT IS 'GEWONE' NLP?

Mensen zijn gewoontedieren. Veel van wat wij leren brengen wij onder in vaste patronen.

Deze patronen in waarnemen, denken, communicatie en gedrag zijn zo oud als de mens zelf en ze zijn reeds op veel manieren beschreven.

Twee Amerikanen, Richard Bandler en John Grinder, hebben in de jaren '70 op basis van studie en van empirisch onderzoek een verzameling gemaakt van een groot aantal van deze (taal)patronen en (gedrags)modellen, waaronder die van Alfred Korzybski (neuro linguïstiek), Noan Chomsky (transformationele grammatica), Myers Briggs (motivatiepatronen) en Milton Erickson (motiverend taalgebruik). Een deel van deze patronen zijn weer ontleend aan klassiekers als Jung en zelfs Freud.

Bandler en Grinder noemden het (therapeutisch) werken met deze patronen 'Neuro Linguïstisch Programmeren'.

DE WEG NAAR INTERCULTURELE NLP

In het begin van de tachtiger jaren ging het duo Bandler-Grinder uiteen. Richard Bandler opereert veel in het westen van de USA, en John Grinder werkt vanuit de Oostkust veel in het buitenland, de laatste jaren vooral in Brazilië.

Toen ik hem in 1997 sprak vertelde hij mij, dat hij zich er erg bewust van was, dat NLP was samengesteld door twee 'upper middle class' blanke Amerikaanse mannen uit de subcultuur van de Universiteit van California (USC) in San José in Californië.

Ook vertelde hij mij toen, dat zijn 'dream' is het ooit nog eens oprichten van een instituut om de NLP-verzameling intercultureel te maken.

Hij zei voorts teleurgesteld te zijn in de stromingen in NLP, die zich ingraven in niet of nauwelijks gefundeerde erkennings- en certificatierituelen, omdat dat leidt tot stagnatie van nieuwe ontwikkelingen, en tot het ingewikkeld maken van in oorsprong elegante NLP patronen en interventies via het maken van steeds meer varianten, zonder dat dit iets wezenlijks toevoegt aan de werking ervan.

Zijn betoog gaf mij wel herkenning. Ik spreek nogal eens NLP-ers, die soms al jaren bezig zijn de vele tientallen losse NLP-patronen afzonderlijk te leren beheersen.

Zij kunnen vaak niet geloven, dat al deze patronen één samenhangend geheel vormen, en dat de onderlinge beïnvloeding en samenwerking daarvan ook overzichtelijk, consistent en gemakkelijk te hanteren is.

Toch gelden ook hier de uitgangspunten van NLP:

wat je aan een persoon kunt waarnemen zegt iets over hoe deze zijn interne processen organiseert.

wat je waarneemt aan een persoon zijn delen, die in een voortdurende wisselwerking (een cybernetisch evenwicht) met elkaar zijn.

Door deze stellingen nu ook eens los te laten op de (waargenomen) NLP patronen, blijkt de samenhang daartussen als vanzelf, mits je over het juiste (toetsings)kader beschikt om je deducties in te plaatsen. Het ISE-persoonlijkheden- en cultuurenmodel leverde mij dat kader.

HET ISE-PERSOONLIJKHEIDS- EN CULTURENMODEL

Vanuit mijn behoefte aan inzicht in universele motivatiepatronen ontwikkelde ik tussen 1986 en 1992 het ISE-persoonlijkheden- en cultuurenmodel. Daarbij gebruikte ik mijn vaardigheden uit de operationele analyse, mijn ervaring als systeemontwerper, en elementen uit multicultureel werkzame leertheorieën, ontwikkelingspsychologie en ook uit mijn NLP opleidingen.

De ontwikkeling van dit ISE-model liep ongeveer parallel aan mijn NLPopleiding, waarbij ik tussen 1985 en 1992 trainingen volgde bij onder meer Robert Dilts, Gene Early, Todd Epstein, John Grinder, Tad James, Anné Linden, Ernest Rossi, Mark Shaw en Barbara Witney.

Het lag voor de hand om de NLP patronen in het ISE-model in te passen. Dit is stap voor stap gelukt. Daarbij werden ook hiaten in het NLP model zichtbaar, die ik heb opgevuld, zoals:

- De belangrijkste manieren van doelbepaling en van betekenis geven (denken) voor mensen met de Amerikaanse cultuur zijn toegevoegd (ontbreekt in Amerikaanse NLP). Deze toevoeging geeft onder meer een verhelderend inzicht in politieke en maatschappelijke processen in de USA en in Europa.
- Het ISE-model maakt onderscheid tussen universele leerprocessen, en leerprocessen die worden aangestuurd vanuit de linker en de rechter hersenhelft. Amerikaanse NLP beperkt zich vrijwel uitsluitend tot leerprocessen, die worden aangestuurd vanuit de rationele hersenhelft.
- Door het invoegen van de dynamische (analoge) aansturingprocessen vanuit onze ‘niet rationele’ hersenhelft, kunt u met het ISE-model de NLP-interventietechnieken gebruiken in uw contacten met mensen uit alle culturen. Voorts wordt hierdoor mogelijk om analoge, continue processen, zoals groepsdynamische processen met NLP te sturen en begeleiden, zonder deze steeds te moeten stilzetten.
- Daarnaast is voor het plegen van effectieve NLP interventies in andere culturen het aantal ‘logische niveaus van leren’ en het aantal ‘waarnemingsvoorkeuren’ uitgebreid tot 8, waarbij de functie ervan voor elk individu met elke cultuur-dominantie is aangegeven.
- In verschillende relevante aansturingpatronen is voorts onderscheid aangebracht tussen voelen en emoties (in Amerika cultuurvreemd).
- Het ISE-model geeft aan welke soort van interventies het meest effectief is in elke context, zowel op individueel niveau (bijvoorbeeld coaching of therapie) als in groepen.

Het ISE-model clustert thans de NLP patronen op een logische manier, die aansluit bij de bouw en het functioneren van onze hersenen.

Ook geeft het een totaalbeeld van hoe alle NLP patronen zich tot elkaar verhouden, hoe zij samenwerken of elkaar uitsluiten, en hoe zij elkaar onderling beïnvloeden.

Het spreekt vanzelf, dat dit extra inzicht geeft in de patronen zelf, dat het leereffect van NLP hiermee wordt versterkt, en dat het onbewust leren en het in jezelf integreren van vaardigheden wordt bevorderd.

DE PRAKTIJK

Wij werken al 14 jaar met het ISE-model en met Interculturele NLP in onze trainingen, en in onze organisatie advies- en begeleidingstrajecten.

Dat het ISE-model echt intercultureel werkt, blijkt ook daaruit, dat de leerresultaten resultaten vrijwel onafhankelijk zijn van schoolopleiding of culturele achtergrond van de deelnemers aan onze programma's.

De op het ISE-model gebaseerde certificatieopleidingen in Interculturele NLP omvatten ook nog steeds het volledige pakket kennis en vaardigheden in Amerikaanse NLP zoals vastgesteld door de Nederlandse Vereniging voor NLP (NVNLP).

De uitbreidingen en extra integratiemogelijkheden die het ISE-model daaraan toevoegt maken de ISE certificatietrainingen tot de meest complete en universeel bruikbare NLP opleidingstrajecten die u kunt vinden.